ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστική • ενημέρωση

Παναγιώτης Μαυροειδής

Στις **23 Ιουνίου** θα πραγματοποιηθεί δημοψήφισμα στην **Μεγάλη Βρετανία**, με ένα εξαιρετικά σαφές όσο και σκληρό ερώτημα:

«Παραμονή ή Αποχώρηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση;»

Τι ειρωνεία της ιστορίας!

Ένα ιστορικής σημασίας δίλημμα για την τύχη της ΕΕ, δεν τέθηκε στην **Ελλάδα** της «αριστερής κυβέρνησης» και μιας μικρής οικονομίας με 180 δις ΑΕΠ, εξ ορισμού τσαλαπατημένης από τις ηγεμονικές οικονομίες μέσα στο «κοινό σπίτι». Τίθεται ωστόσο στη **Μεγάλη Βρετανία**, από κυβέρνηση του Συντηρητικού Κόμματος και αφορά μια οικονομία με ΑΕΠ κοντά στα 2,5 τρις. Για να έχουμε ένα μέτρο, πρόκειται για την δεύτερη σε μέγεθος οικονομία στην ΕΕ μετά την Γερμανία και πρώτη σε κατά κεφαλήν ΑΕΠ!

Κάτι σοβαρότερο λοιπόν συμβαίνει με την ΕΕ που υπερβαίνει τις Βαλκανικές νοοτροπίες και το έλλειμμα …ευρωπαϊσμού στην Ελλάδα.

Ποιος θυμάται τον τρόμο του Grexit;

Ειδικά από το 2012 και μετά, το ζήσαμε κάπως έτσι:

«έχουμε να διαλέξουμε ανάμεσα στη σταθερότητα της ενιαίας πορείας που παρέχει η ευρωζώνη και η ΕΕ, με όλες τις αδυναμίες της και στην αβεβαιότητα μιας εξόδου στο πουθενά με όλες τις καταστρεπτικές συνέπειες»

Ήταν η κυρίαρχη αφήγηση του αστικού φιλο-ευρωπαϊκού μπλοκ στην Ελλάδα.

Δεν είχε όμως σε όλους πέραση. Καθοριστικό αρνητικό παράγοντα που δημιουργούσε δυσπιστία σε αυτό το μήνυμα, συνιστούσε το ..ποιόν αυτών που το πρόβαλλαν, καθώς ΠΑΣΟΚ, ΝΔ και οι σφουγκοκωλάριοι τους στα ΜΜΕ, χρεώνονταν την επιβολή και στήριξη άθλιων αντιλαϊκών πολιτικών, καθώς και την ποικιλώνυμη ¨διαπλοκή». Ύπήρχε ο «κίνδυνος» να απορρίπτεται η ΕΕ, λόγω ...Βενιζέλου, Γιωργάκη ή Σαμαρά, Κωστάκη, που δήλωναν πιστοί στρατιώτες της

Σταδιακά, στο ίδιο διάστημα, ισχυροποιήθηκε η **αριστερή παρηγορητική εκδοχή** του φιλο-ευρωπαϊσμού, κυρίως μέσω ΣΥΡΙΖΑ:

*«**Τούτη** η Ευρώπη που μας φέρνει τα μνημόνια, είναι η νεοφιλελεύθερη Ευρώπη με τις συντηρητικές κυβερνήσεις της. Η Ευρώπη όμως αυτή **αλλάζει.** Ήρθε ο Ολάντ και ο Ρέντσι, θα έρθουν οι podemos, και πάνω από όλα έρχεται η κυβέρνηση της αριστεράς, που θα πολλαπλασιάσει τη δυναμική της αλλαγής της Ευρώπης. Αντίθετα, μια έξοδος αποτελεί εθνική συντηρητική αναδίπλωση».*

Μόνο οι πολιτικά αφελείς δεν καταλαβαίνουν τη σημασία των όρων και των λέξεων: Για το ΣΥΡΙΖΑ και τους υποστηρικτές του, τεχνηέντως γινόταν λόγος υπερβατικά για την καλόηχη **Ευρώπη**, παρά για την **Ευρωπαϊκή Ένωση** της Συνθήκης του Μάαστριχτ, του Δημοσιονομικού Συμφώνου διαρκούς λιτότητας, του ζουρλομανδύα του ευρώ, του κύματος ιδιωτικοποιήσεων και των αντεργατικών τομών βάθους στις εργασιακές σχέσεις.

Όπως και να ‘χει το απόσταγμα ήταν κοινό:

*«Η ΕΕ και το ευρώ θα έχουν μια πορεία **αδιατάρακτη**. Παρά τα προβλήματά της, μιας και θα αποτελεί μια κοινή πορεία για όλους τους λαούς και χώρες της, αποτελεί ένα παράγοντα σταθερότητας, έναντι επικίνδυνων πειραματισμών εξόδου και απομόνωσης».*

Η **πολιτική πίεση** αυτής της άποψης εκφραζόταν φανερά και πάνω σε ριζοσπαστικές τάσεις της αριστεράς. Έκδηλα, τις δειλές, ασταθείς αλλά επιταχυνόμενες τάσεις απόρριψης της συμμετοχής στην ευρωζώνη στο φόντο της κρίσης και της μνημονιακής κόλασης, τις συνόδευε ο εγγενής δισταγμός, η αμφισημία ή και η ανοιχτή απόρριψη της αντίθεσης και εξόδου από το αντιδραστικό οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα σύννεφα πυκνώνουν και μαυρίζουν πάνω από τη Γηραιά Ήπειρο

Σήμερα ωστόσο, όλα φαίνονται διαφορετικά.

Ο μεγαλοεκατομμυριούχος **Τζορτζ Σόρος** προειδοποιεί ότι:

*«η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει **θανάσιμο κίνδυνο κατάρρευσης** εάν δεν συμφωνήσει σε μία τεράστια ένεση ρευστότητας για να διορθώσει το πρόβλημα της **προσφυγικής** κρίσης».*

Θα πει κανείς, επαγγελματίας σπεκουλαδόρος είναι ο άνθρωπος, συνεπώς μπορεί να πει οτιδήποτε προκαλεί μια διακύμανση τιμών στην αγορά χρήματος για να παίξει.

Ας δούμε όμως πως έθεσε το θέμα πρόσφατα ο θεσμικός και πολύ γνωστός μας από τα παντρολογήματα που θέλει να στήσει μεταξύ Φώφης, Ποταμιού, αλλά και ΣΥΡΙΖΑ, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ευρω-σοσιαλιστής **Μάρτιν Σούλτς**:

*«Βρισκόμαστε εδώ και αρκετό καιρό στην Ευρώπη σε **κατηφορικό δρόμο**. Η εμπιστοσύνη πολλών ανθρώπων στους θεσμούς συνολικά, είτε πρόκειται για εθνικούς είτε για ευρωπαϊκούς, **έχει χαθεί**».*

Αυτά δήλωσε, όχι οπουδήποτε, αλλά σε συνέντευξή του στη γερμανική εφημερίδα Frankfurter Allgemeine Zeitung, χωρίς να ξεχάσει να κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου:

*"Εάν οι Βρετανοί εγκαταλείψουν την Ε.Ε., θα υπάρξει απαίτηση και για **άλλα δημοψηφίσματα για αποχώρηση**".*

Ο Μάρτιν Σούλτς δεν βλέπει καθόλου χαλαρά το όλο θέμα και φροντίζει να κινδυνολογήσει πολύ ηχηρά:

*«Βέβαια οι ευρωφοβικοί είναι ακόμα μειοψηφία και η σιωπηρή πλειοψηφία βασίζεται στην **πλάνη** ότι στο τέλος όλα θα πάνε καλά. Το αποτέλεσμα όμως του δημοψηφίσματος στην Ολλανδία για τη συμφωνία σύνδεσης με την Ουκρανία αποδεικνύει ότι δεν μπορεί κανείς να βασίζεται σε μια τέτοια πλάνη».*

Τις ίδιες σχεδόν μέρες, ο επικεφαλής οικονομολόγος του ΔΝΤ **Μόρις Όμπστφελντ**, κατά την παρουσίαση της εξαμηνιαίας έκθεσης για της προοπτικές της διεθνούς οικονομίας, ήταν ακόμη πιο αιχμηρός:

*«Η **πολιτική ομοφωνία**, που στο παρελθόν στήριζε το ευρωπαϊκό σχέδιο, βρίσκεται σε φάση **αποσύνθεσης**».*

Πρόσθεσε μάλιστα ότι το φαινόμενο της αναδίπλωσης προς τον «εθνικό προστατευτισμό», δεν είναι αποκλειστικά ευρωπαϊκό, καθώς «και στις ΗΠΑ, όπου πολλοί υποψήφιοι για τον Λευκό Οίκο τάσσονται υπέρ του προστατευτισμού».

Και έχει απόλυτο δίκιο. Όποιος θεωρεί τη ρητορική του **Τράμπ** ακίνδυνη, χαζοχαρούμενη και γραφική, υποτιμά το γεγονός ότι **αντανακλά βαθύτερες τάσεις** στην οικονομία, την κοινωνική ψυχολογία και την πολιτική συμπεριφορά, σε ένα περιβάλλον όπου όλοι προβλέπουν ανεργία, μισές δουλειές και πτώση του βιοτικού επιπέδου εν μέσω παγκόσμιας περιδίνησης σε κρίση και κινδύνους.

Ο πολύς **Γιουνκέρ** αυξάνει δραματικά τους τόνους έχοντας δηλώσει παλιότερα:

«Δεν υπάρχει δημοκρατική εναλλακτική, ενάντια στις Ευρωπαϊκές Συνθήκες»

Δηλαδή: **ΕΕ ή τανκς…**

Από την οικονομική κρίση στη δίνη της πολιτικής και θεσμικής αναταραχής

Αν πριν λίγα χρόνια το κέντρο της συζήτησης για τα προβλήματα της ΕΕ αποτελούσε η **οικονομική κρίση** και η λειτουργία της ευρωζώνης, σήμερα, με **παραμονή αυτού του ερωτήματος** εντελώς ανοιχτού, αναδύεται από παντού το ευρύτερο ζήτημα της **πολιτικής και θεσμικής κρίσης** της ευρωπαϊκής καπιταλιστικής ολοκλήρωσης.

Όσο η ατζέντα διαμορφωνόταν κυρίως γύρω από την οικονομία, η **Γερμανία** ήταν ο απόλυτος ηγεμόνας. Σήμερα ωστόσο θα υποχρεωθεί να αντιμετωπίσει την προοπτική μιας **νέας πολιτικής γεωγραφίας και συσχετισμού** και να δοκιμάσει τη δυνατότητα να βάλει τη σφραγίδα της σε αυτόν.

Το **βρετανικό δημοψήφισμα**, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμά του, θα θέσει επιτακτικά αυτό το νέο πλαίσιο συζήτησης.

Ο Βρετανός πρωθυπουργός **Ντέιβιντ Κάμερον** σε συνέντευξή του στους Financial Times δήλωνε με νόημα:

*«Η συζήτηση για μια **Ευρώπη πολλών ταχυτήτων**, γίνεται φυσικά εδώ και αρκετό καιρό. Αλλά ποτέ πριν δεν είχε υιοθετηθεί από τόσες πολλές από τις βασικές δυνάμεις πίσω από το ευρωπαϊκό εγχείρημα».*

Η **Ιταλία** του Ρέντσι, σιγοντάρει με τον τρόπο της και στο πλαίσιο των υποδεέστερων δυνατοτήτων της, αναζητώντας μια θέση στην ομάδα των χωρών της «πρώτης ταχύτητας».

Η διατήρηση του πρωταγωνιστικού ρόλου του **Γαλλο-Γερμανικού άξονα**, όσο και αν φαίνεται εκτός αμφισβήτησης, έχει εμφανείς δυσκολίες, ειδικά στην περίπτωση της Γαλλίας, όπου αναπτύσσονται μεγάλες εργατικές κοινωνικές αντιστάσεις στην καπιταλιστική αντεργατική ανασυγκρότηση, αλλά και τίθεται επιτακτικά η αλα Λεπέν εκδοχή της νέας Ευρώπης «των κυρίαρχων εθνικών κρατών».

Όσο η ερμηνεία της κρίσης επικεντρώνεται στην αποτυχία της **«πολιτικής ομοφωνίας»** και η θεραπεία που προβάλλεται συνίσταται στην **«ΕΕ των πολλών ταχυτήτων»,** είναι φανερό πως οι βασικές δυνάμεις του ευρωπαϊκού κεφαλαίου και των ηγεμονικών χωρών της ΕΕ, θα θέσουν συντομότατο ως εξής το δίλημμα:

Είτε **αντιδραστική αναδόμηση,** με θεσμοποίηση της εξουσίας των ηγεμονικών καπιταλιστικών κρατών, μέσω αντεργατικών και αντιδημοκρατικών τομών βάθους, με διπλές και τριπλές καταστροφικές επιδράσεις στις χώρες και τις κοινωνίες της δεύτερης και τρίτης ταχύτητας, είτε **διάλυση** της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πάλι με τους όρους των ισχυρών ιμπεριαλιστικών κρατών και διαμόρφωση αντίστοιχων μικρών υποτελών δορυφόρων τους.

Χωρίς να λείπουν οι αντιθέσεις και παρά την σφοδρότητα και περιπλοκότητά τους, η επιλογή των αστικών τάξεων στην Ευρώπη, στρατεύεται στον πρώτο δρόμο και αυτό το στοιχείο διαπερνά **οριζόντια** όλες τις χώρες και όχι κάθετα μεταξύ τους. Οι ανταγωνισμοί, αναπτύσσονται σφοδροί, αλλά μέσα σε αυτή την **κοινή αφετηρία της υπεράσπισης του υπερ-όπλου του ευρωπαϊκού κεφαλαίου** ενάντια στις εργατικές τάξεις όλων των χωρών της.

Brexit: παροξυσμός της κρίσης και λαϊκός παράγοντας

Το δημοψήφισμα για την παραμονή ή όχι της Βρετανίας στην ΕΕ (όπως και το πρόσφατο στην Ολλανδία για την επικύρωση της Συνθήκης συνεργασίας ΕΕ-Ουκρανίας, με απορριπτικό για αυτήν συντριπτικό αποτέλεσμα), συμπυκνώνει όλα τα προηγούμενα. Με δύο βασικές επιπλέον όμως παραμέτρους.

Ο πρώτος παράγοντας αφορά τον ίδιο τον **παροξυσμό της κρίσης**. Δεν είναι απλό πράγμα

να βλέπει κανείς τόσο τα βασικά αστικά κόμματα όσο και μερίδες του κεφαλαίου, να διχάζονται, όχι γύρω από ένα επιμέρους ζήτημα, αλλά σε ένα δίλημμα που αφορά το μέλλον του βρετανικού και ευρωπαϊκού καπιταλισμού. Η εικόνα αυτή, όχι μόνο δεν πρέπει να οδηγεί σε αντιλήψεις του τύπου «τι δουλειά έχουμε εμείς σε μια αστική διαμάχη», αλλά αντίθετα φωνάζει δυνατά πως υπάρχει **σοβαρή κρίση** που αποσταθεροποιεί ακόμη και τους πάνω.

Το δεύτερο και κυριότερο όμως πολιτικό στοιχείο, είναι αυτό της **λαϊκής εμπλοκής** μέσω του δημοψηφίσματος και της δυναμικής που ανοίγει η συζήτηση για αυτό.

Παρά το γεγονός ότι και στους δύο πόλους του ερωτήματος παραμονή/έξοδος **κυριαρχούν οι αστικές συντηρητικές δυνάμεις**, είναι στο στρατόπεδο της **παραμονής** που στρατεύονται οι βασικές κοινωνικές και πολιτικές συνιστώσες της βρετανικής αστικής τάξης. Από την Goldman Sachs, την Citi bank, τις περισσότερες μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις και την Ένωση Βιομηχάνων, έως τον Ντέιβιντ Κάμερον και την καθολική εκκλησία Αγγλίας-Ολλανδίας.

Που είναι η αριστερά;

Σε μια στιγμή κρίσιμη για την τάση διαμόρφωσης του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος υπέρ της εξόδου ή της παραμονής στην ΕΕ, ο θεωρούμενος αριστερός ηγέτης του Κόμματος των Εργατικών **Τζέρεμι Κόρμπιν,** τοποθετήθηκε υπέρ της ψήφου για την παραμονή.

Η εφημερίδα **Independent** γράφει σχετικά:

«Αυτή τη στιγμή οι πολίτες εμπιστεύονται περισσότερο τον Κόρμπιν από τον Κάμερον, σε σχέση με το ΝΑΙ ή το ΟΧΙ στο δημοψήφισμα».

Δυστυχώς η εφημερίδα έχει δίκιο και αυτό αναδεικνύει την σημασία αυτής της τοποθέτησης.

Ακόμη πιο εντυπωσιακό είναι το πώς «ντύνει» ο Κόρμπιν την υπέρ της παραμονής στην ΕΕ θέση του, για πολλούς έκπληξη σε σχέση με την πολιτική διαδρομή του.

Σταχυολογούμε:

«Παραμένοντας στην ΕΕ, είναι ο καλύτερος τρόπος για να προστατέψουμε το περιβάλλον, το Εθνικό Σύστημα και τα εργατικά δικαιώματα (...)

Χρειάζεται αλλαγή, όμως αυτή μπορεί να έλθει μόνο από τα μέσα, δουλεύοντας με τους συμμάχους μας στην ΕΕ (...)

Η ΕΕ, με όλα τα ελαττώματά της, έχει αποδείξει ότι είναι το κρίσιμο διεθνές πλαίσιο για να χτίσουμε ένα καλύτερο κόσμο (...)

Η ΕΕ έχει φέρει επενδύσεις, δουλειές και προστασία για τους εργάτες, τους καταναλωτές και το περιβάλλον»

Είναι να απορεί κανείς πως λέγονται όλα αυτά σε μια χώρα όπου οι εργατικές κατακτήσεις είναι αποτέλεσμα της πάλης του εργατικού κινήματος, **εκατό πενήντα χρόνια πριν τη δημιουργία της ΕΕ**, ενώ η τελευταία στη σύντομη από ιστορική άποψη ύπαρξή της έχει σηματοδοτήσει το γκρέμισμά τους, με χρήσιμους βέβαια συνεργάτες τις κατά καιρούς κυβερνήσεις Συντηρητικών και Εργατικών.

Πρόκειται για ένα **διπλό δώρο** στις μερίδες του αστικού στρατοπέδου. Πρώτα από όλα, το στρατόπεδα της παραμονής ισχυροποιείται καίρια. Αλλά και στο στρατόπεδο της εξόδου, παραχωρείται η πρωτοκαθεδρία στη δεξιά και την ακροδεξιά.

Όσοι θέλουν να συνταιριάξουν την τοποθέτηση αυτή με τις εκτιμήσεις τους για «αριστερή στροφή» των Εργατικών, κάνουν λόγο για άποψη όχι προσωπική, αλλά για λογαριασμό του κόμματος των Εργατικών. Προφάσεις εν αμαρτίαις...

Το δυστύχημα είναι ότι η ακραία συστημική προσκόλληση της λεγόμενης ευρωπαϊκής αριστεράς στο οικοδόμημα της ΕΕ, παραχωρεί άπλετο χώρο σε μια ακροδεξιά που καλπάζει.

Ο φιλόσοφος Ετιέν Μπαλιμπάρ, ταυτίζοντας στην ουσία οποιαδήποτε λογική ρήξης και εξόδου από την ΕΕ με την εθνικιστική άποψη δηλώνει σε πρόσφατη συνέντευξή του στην εφημερίδα ΕΠΟΧΗ:

«εκτιμώ ότι οποιαδήποτε πρωτοβουλία «εθνικής κυριαρχίας» θα ήταν καταστροφική. Για να ενεργοποιήσουμε εναλλακτικές στην κυριαρχία του χρηματοοικονομικού κεφαλαίου, πρέπει να βρούμε ένα σημείο ισορροπίας ανάμεσα στις ανάγκες προστασίας (κοινωνικά κεκτημένα, θεσμοί, εκπαίδευση) και στις ανάγκες ρύθμισης (χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, ροές πληθυσμών, προβλήματα ενέργειας και περιβάλλοντος)».

Οι απόψεις αυτές **θα σαρωθούν** με δραματικό τρόπο στην ταραγμένη εποχή στην οποία εισέρχεται η Ευρώπη και όλος ο κόσμος.

Αυτό όμως δεν προδικάζει τίποτα για το χρώμα και την κατεύθυνση των απόψεων και δράσεων που θα τις υπερκεράσουν.

Στη Βρετανία, έχει συγκροτηθεί μια ελπιδοφόρα πρωτοβουλία με συμμετοχή δυνάμεων της κομμουνιστικής και αντικαπιταλιστικής αριστεράς (ΚΚΜΒ, SWP κ.α.), ορισμένων συνδικάτων και άλλων συλλογικοτήτων που επιχειρούν να μιλήσουν για αυτό που ονομάστηκε **lexit**, δηλαδή μιας αριστερής εξόδου, συνυφασμένης με την πάλη για τα εργατικά δικαιώματα, τη λαϊκή κυριαρχία και τη δημοκρατία.

Ασφαλώς το ζήτημα δεν αφορά μόνο τη Βρετανία, αλλά και την Ελλάδα και όλες τις άλλες χώρες της ΕΕ. Το **ζήτημα της ρήξης και της εξόδου από την ΕΕ** σε σύνδεση με μια δημοκρατική, διεθνιστική προοπτική, είναι κρίκος που συνδέει πολλά: τον αντικαπιταλιστικό αγώνα, την αντιιμπεριαλιστική πάλη, την ανάγκη απάντησης στον πόλεμο και την τραγωδία των προσφύγων, το ζήτημα της λαϊκής κυριαρχίας και της δημοκρατίας σε κάθε χώρα. Αποτελεί **Λυδία λίθο** που θα αποτελέσει είτε τη βάση της αναγέννησης μιας σύγχρονης επαναστατικής προοπτικής είτε την πλήρη απαξίωση της αριστεράς.